

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H.C. van der Ent, Elburg; Ds. L.W. van der Meij, Alphen a.d. Rijn; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, Driebergen; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0.25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Denk vooral aan de binnenkant

En de Heere zeide tot hem: "Nu, gij farizeërs, gij reinigt het buitenste des drinkbakers en des schotels, maar het binnenste van u is vol van roef en boosheid."

Lucas 11 : 39.

Een farizeër heeft de Heere Jezus uitgenodigd om bij hem de maaltijd te gebruiken. Dat gebeurde wel meer. Denk maar aan de ontmoeting van Jezus en de boetvaardige zondares in het huis van Simon de farizeër (Lucas 7) en ook in hoofdstuk 14: 1 lezen we, dat Jezus op de sabbat brood at in het huis van één der oversten der farizeërs. Maar dan staat er uitdrukkelijk bij: "dat ze Hem waarnamen". Dat staat er in onze tekstgeschiedenis niet bij. Maar toch lette ook deze farizeër wel heel nauwkeurig op Jezus en Zijn wijze van handelen. Dat blijkt wel uit vers 38, waar we lezen, dat de farizeër zich erover verwonderde dat Jezus Zich niet eerst gewassen had voor Hij aan de maaltijd ging aanzitten. De farizeër verwondert zich hierover. Het verbaast hem. En die verbazing houdt afkeuring in. Hoe kan Jezus zo doen? En dan zullen we bij het wassen, waarvan hier sprake is, wel niet moeten denken aan het reinigen van stof en vuil. Hier wordt in het Grieks een woord gebruikt dat doet denken aan onderdompelen. Wij moeten bedenken, dat de Heere van der reis kwam. Hij had tot de scharen gesproken. Hij had zelfs een duivel uitgeworpen (vers 14). Waarschijnlijk heeft de farizeër gedacht, dat zo'n uitwerping van een duivel en een dergelijke omgang met de schare niet alleen reiniging van de handen nodig maakte, maar meer. Uit godsdienstige overwegingen is deze farizeër van oordeel dat Jezus een bad moest nemen om "levietisch rein" te zijn. Of hij zijn afkeuring ook met zoveel woorden heeft uitgesproken, weten wij niet. Maar Jezus heeft ze wel opgemerkt en Hij gaat er op in. Wassingen vóór het eten, zoals deze farizeër het bedoelde, waren geen inzettingen van God, maar van mensen. En mensengeboden hebben, als het gaat om de rechte verhouding tot God en Zijn dienst geen betekenis. En dan wijst Hij erop dat niet het inwendige aan Gods eis voldoet, maar dat het aankomt op innerlijke waarheid en reinheid.

En dan zegt de Heere tot hem: "Nu, gij farizeërs (er waren er dus blijkbaar meer aanwezig), gij reinigt het buitenste van de drinkbeker en van de schotel, maar het binnenste van u is vol roef en boosheid!"

De beker, waarover de Heere Jezus hier spreekt, is dus het leven. En nu besteden de farizeërs zo heel veel zorg aan de buitenkant van het leven. En nee, het is niet verkeerd om die buitenkant rein, schoon te houden. Integendeel! Het is nodig, dat wij de vormen in acht nemen, dat wij er een sobere, christelijke levensstijl op na houden. Daarop mag in onze tijd, waarin wij bezig zijn alle normen en vormen te verliezen, best eens wat meer gewezen worden. Wanneer de vormen er niet meer zijn, hoe kan er dan nog sprake zijn van inhoud?

Maar wee de mens, die alle aandacht besteedt aan de vormen, maar niet denkt aan

de inhoud, aan het wezen. Wee ons, wanneer de vormen onze "godsdienst" gaan uitmaken. Dan is "godsdienst" "vormendienst" geworden.

Nee, de buitenkant van ons leven verzorgen is niet verkeerd. Het is geboden!

Maar verkeerd is het te menen, dat, als die buitenkant maar rein is, het nu ook van binnen in orde is.

Zou de grote zorg voor de buitenkant misschien ook kunnen voortvloeien uit onmacht ten opzichte van de binnenkant? De buitenkant kunnen we immers zelf bereiken en behoorlijk schoon houden. Dan kunnen wij zelf nog behoorlijk presteren, vorderingen maken.

Maar de zware nood van ons leven is deze: wij zijn vanbinnen onrein!

Dat weet God en dat weten wijzelf ook, althans tot op zekere hoogte.

Dat is het verschrikkelijke geheim, dat er hangt tussen God en onze ziel. En echte rust, ware vrede is er niet, voordat het leven rein geworden is naar zijn beide kanten: vanbinnen en vanbuiten. En dan van-binnen-uit-naar-buiten!

De beker van binnen reinigen, het hart doorzuiveren, dat kunnen wij niet, dat kan niemand. Hier valt voor ons niets te presteren. Dat is Gods werk alleen. Hij doet dat door Zijn Heilige Geest, Die het leven een nieuw begin geeft. Door het wonder van de wedergeboorte. En de Heilige Geest gebruikt, om dat wonder te bewerken, Gods Woord, als een zaad der wedergeboorte. Hij gebruikt Gods Woord als een zwaard, waarmee Hij de zondaard in het hart treft, waardoor deze gaat sterven aan alle verwachting van zichzelf, van eigen prestaties, van eigen pogingen om de drinkbeker te reinigen. Maar om in die weg een geschikt voorwerp te worden voor de Heere Jezus, Die in die weg zo onmisbaar nodig en hartelijk bemind wordt, Die hoe langer hoe meer gestalte krijgt in het hart en leven, dat van eigen knoeiwerk en vermeende vorderingen steeds meer wordt ontleidigd. De wedergeboorte werkt als een bad, dat de ziel een volkomen reinheid schenkt.

Het evangelie is de boodschap van kracht, die werkt van binnen naar buiten.

Er waren in Jezus' dagen mensen, die de beker van buiten vlijtig reinigden. Zulken zijn er nog! En ze hebben er genoeg aan! Maar de Heere ziet de leugen van zo'n leven. Het is niet echt. Het is vals. Het is ook zo gevaarlijk. De reine buitenkant, het voor de mensen onberispelijke, godsdienstige leven, kan ons zo licht ver van Christus houden en straks buiten de hemel: Heere, Heere, hebben wij niet in Uw Naam geprofeteerd.....

Zullen we erop toezien, dat we ons niet tevreden stellen met een redelijk-reine buitenkant? De Heere ziet het hart aan. Zullen we ons hart en leven dan bij Hem brengen? *Reinig Gij, o Heer*, die vuile bron van al mijn wanbedrijven. Vernieuw in mij een vaste geest.....

ds. M. Vlietstra.

Van de administratie

We mochten in de afgelopen periode 7 nieuwe abonnees inboeken, waarvan er 4 door een kerkeraad werden opgegeven als geschenkabonnement aan jonggehuwden.

Voor de school in Dundas/Hamilton ontvingen we een gift van f 170,- en voor ons blad aan giften f 70,-, waarvoor hartelijk dank.

Van een tweetal abonnees kregen we het blad retour met de aantekeningen "vertrokken" en "verhuisd adres onbekend". Het waren de bladen bestemd voor F. Timmers, Voormeulenweg 84, 1402 TN Bussum en C. Zweistra, Voorschotenlaan 22a, 3062 KN Rotterdam. Wie kan ons aan de nieuwe adressen helpen? Bij voorbaat dank als u ze aan ons doorgeeft.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Ontmoetingsdag te Sliedrecht

D.V. zaterdag 1 april a.s. hopen we weer een ontmoetingsdag van vrienden en vriendinnen van Bewaar het Pand te houden in het kerkgebouw van de Chr. Geref. kerk te Sliedrecht-centrum.

Het programma luidt als volgt:

morgensamenkomst, aanvang om 10.30 uur:

opening: ds. G. Blom

spreker: ds. A. Baars

slotwoord: ds. A. van Heteren

Pauze

middagsamenkomst, aanvang om 2 uur:

opening: ds. M. van der Sluis

spreker: ds. P. van Zonneveld

onderwerp: de heilige vermakings van de Christen.

slotwoord: ds. M.C. Tanis.

Allen zijn hartelijk welkom.

B.

Het jaar 1989 na Christus

Het is een opvallende zaak, dat door niemand ontkend kan worden, dat onze jaartelling begint met de geboorte van Jezus Christus. Om maar bij ons werelddeel te blijven, overal begint men te tellen vanaf de geboorte van Christus. Wanneer het gaat over de visie op Jezus dan lopen de gedachten sterk uiteen. Maar dat is niet alleen buiten de kerk, maar zelfs binnen de kerk. Er zijn predikanten in ons vaderland, die ontkennen de maagdelijke geboorte, of de Godheid van Jezus Christus. Het Borg- en Middelaar-zijn komt niet aan de orde. Men ziet Jezus alleen als voorbeeld of als representant van een bepaalde groepering. Dat nu onze jaartelling bij Jezus Christus begint laat duidelijk zien de kerstening der volken in het verleden. Sporen van de christelijke religie zijn getrokken door de landen. De invloed blijkt in kerk en staat. Naast de zondagsviering kwamen er ook de christelijke feestdagen. Dagen, die we vandaag ook nog mogen bezitten en niet graag zouden willen missen. Immers op die dagen wordt een heilsfeit bijzonder onderstreept en in de verkondiging centraal geplaatst. Wat nu de jaartelling betreft vanaf Christus' geboorte wordt niet overal meer die aanduiding zoals we die kennen gehandhaafd. In het Oost-blok spreekt men nu duizend of tweeduizend jaar voor 'onze tijd'. Door zo te spreken wordt duidelijk de naam van Christus als middelpunt en keerpunt van de wereldgeschiedenis geschrapt. Een ontzettende werkelijkheid. Een werkelijkheid die verwacht kan worden van een antichristelijke macht. Nu wordt die machtswerking ook almeer merkbaar in de vrije wereld, zelfs in ons vaderland. Veel in kerk en staat wijst daarop. Gode zij dank behoort

het verleden (nog) niet tot het verleden. Alhoewel de loslating van de christenheid onder ons volk zich doorzet. Er wordt mee afgerèkend. De normen en waarden van de christelijke religie doen het niet meer. De vrije dagen, zondagen en feestdagen, worden gevuld en doorgebracht naar willekeur. Ook de nieuwjaarsdag wordt eigentijds gezien en doorgebracht. In christelijke kringen worden ook kenteringen zelfs kantelingen gezien. Men heeft een eigen visie op zon- en feestdagen. En naar het zich laat aanzien komt daarin in 1989 geen verandering ten goede. De uitholling van die dagen en de zelfbepaling van het doen en laten op die dagen zijn 'in' geworden. In vele kerken trekt een normale dienst op de tweede feestdag niet meer. Men is tot afschaffing gekomen van de derde dienst, of men overweegt het, daar een alternatieve dienst het ook niet lijkt te doen. En wat de zondagavonddiensten betreft, die laten wat de opkomst betreft een groot verschil zien met de morgendienst. En hoe wordt het beoordeeld? Hoe wordt het ingeschat? Verschillende antwoorden liggen voor handen. Er is uiteindelijk maar één antwoord voor te geven. Het leven klopt niet in de dienst. Want wanneer het Woord het doet in het leven, dan kan men niet buiten de verkondiging van het Woord. Waar de Heere werkt door Zijn Woord en Geest, daar spreekt en trekt de zondag bijzonder. Men is dan present, wanneer er kerk is. En bij ziekte, of oppas is men in gedachten in de samenkomst van de gemeente. In het gebedsleven hebben de diensten ook een belangrijke plaats. Het leven wordt ook gericht op de psalmen, die spreken van de Heere en Zijn dienst. Onder die psalmen neemt psalm 84 een eigen plaats in. In de eerste verzen al spreekt eigen leven. "Hoe liefelijk zijn Uw woningen, o Heere der heirscharen. Mijn ziel is begerig en bezwijkt ook van verlangen naar de voorhoven des Heeren; mijn hart en mijn vlees roepen uit tot de levende God". Geliefd, liefelijk waren de woningen des Heeren in het verleden. In het heden is het op zondag niet anders. Dan is er geen gedwongen kerkgang, geen kerkgang uit sleur, maar uit behoefte. Men kan er niet buiten. Het oog gaat open, almeer open voor het wezen van de diensten en het hart wordt er opgericht. In de Oud-Testamentische woningen was veel, sprak veel! Maar het is vandaag niet minder, al kennen wij de ceremoniële dienst niet meer. De elementen van onze eredienst spreken en mogen werken in hart en leven. De Heere maakt er gebruik van. De Woorddienst, de dienst der gebeden, en daar hoort het zingen bij, de dienst der sacramenten en der offeranden zijn instrumenten in de hand van de Heilige Geest. Hoe goed, hoe aangenaam kan het zijn op zondag. Hoe nuttig, noodzakelijk het ontdekkende, vermanende woord van de Heere. Het plaatsmakende werk des Heeren, zodat er behoefte komt aan het verzoenende, plaatsbekledende, voorbiddende werk van de Heere Jezus en de gerichtheid van het leven op de bediening en doorwerking van de Heilige Geest. Want daarvoor is er het nader kennen van de genade van de Heere Jezus Christus, de liefde van God de Vader en de gemeenschap van de Heilige Geest. Het is niet te vergeefs als er door de weeks de gerichtheid is op de zondag. Wanneer de Woordbediening en de verkondiger ervan een ruime plaats hebben in het gebed. Wat is het op zich een wonder, dat we in 1989 konden beginnen in de dienst. Dat op de eerste zondag van het nieuwe jaar dienst gehouden kon worden. Het is geen vanzelfsheid. Het is een gunst van de Heere. Het is ons door Christus arbeid gelaten. Want kerk en staat hebben het er niet naar gemaakt. Wanneer we komen tot een bijbelse taxering van het kerkelijke leven, een bijbelse doorlichting ervan, dan kan niet één kerk zeggen: wij kunnen overeind blijven staan. Men kan niet op zichzelf wijzen als voorbeeld voor leer en leven. Het 'wij hebben gezondigd' zal beleden moeten worden, want wie zijn we en wie hadden we moeten zijn ook in 1988. Desondanks laat de Heere nog veel goeds. En we moeten met het 'goede' het jaar 1989 ingaan. Goede dingen in Rehabeams tijd (2 Kron. 12:12). Goede dingen in Nederland. De Heere late ze. Wat in de kant-

tekening staat: door de Heere aan Juda gelaten is treffend. "De Heere had, ondanks de zonde van afval en nalatigheid, laten spreken en werken: Zijn wet, het woord van Zijn profeten, de besnijdenis en wat van de zuivere godsdienst." In het jaar onzes Heeren, bijzonder vanaf Christus' geboorte, make de Heere rijk gebruik van de zondag. Het zij bijzonder Zijn werkdag. Onze binding aan die dag zij sterk. Onze behoefte aan die dag worde merkbaar. Er zij een leven naar die dag en een leven vanuit die dag. De zondag zij voor ons het middelpunt van de dagen. Het hoogtepunt van de week. De dag die de andere dagen beheerst. Dan wordt elke zondag, ja elke dag van het jaar gezien en beleden als een Gods-geschenk. Verdiend door de geboorte, het lijden, de opstanding van Christus.

Ds. M.C. Tanis.

Laus Deo 58.

De kennis van God de Verlosser in Christus
Het tweede boek van de Institutie van Calvijn handelt over: "de kennis van God de Verlosser in Christus". Het komt erop aan dat verloren mensen hun verlossing zoeken in Christus. Maar zal men daartoe komen, dan is het noodzakelijk dat hij zich bewust wordt van zijn diepe val in Adam. Vandaar dat Calvijn dit tweede boek begint met een hoofdstuk dat handelt over de érfzonde: Daardoor leert hij verstaan dat hij beroofd is van zijn vrije wil en een slaaf geworden is van de duivel en de zonde. Zo leert hij alle hoop op zelfverlossing verliezen en begint zijn verlossing te zoeken in Christus, Christuskennis zonder zelfkennis heeft geen waarde voor de eeuwigheid.

Zelfkennis

Het spreekwoord "ken uzelf" was reeds bekend bij de oude Griekse filosofen. Gebrek aan kennis als een schande. Domheid onder de mensen als een schande. Domheid en onkunde strekken ons niet tot eer. Dat geldt wel heel bijzonder met betrekking tot de zelfkennis.

Daarbij moeten we wel tegelijk bedenken hoe wij die zelfkennis gebruiken. In dit opzicht hebben velen gedwaald. Wijsgeren uit alle eeuwen hebben als doel van de zelfkennis gesteld: dat de mens zijn eigen waarheid en voortreffelijkheid zou kennen. "Zij willen niet dat hij iets anders in zich waarneemt dan dingen, waardoor hij van ijdel vertrouwen opzwelt en zich opblaast van trots".

Wij moeten echter allereerst nagaan wie wij geweest zijn toen God ons schiep naar Zijn beeld: "de grote adel van onze afkomst, die ons onderscheidt van de redeloze dieren". Hoe groot moet de voortreffelijkheid van onze natuur zijn geweest als God ons ná onze val nog zoveel schone gaven heeft overgelaten.

Hierbij is te bedenken dat alles wat wij nog bezitten niet van onszelf is maar ons uit genade door God geschonken is: "Opdat wij altijd van Hem zouden afhangen". Niet alleen moeten wij onze volmaaktheid bij de schepping bedenken, maar ook onze jammerlijke toestand na de val van Adam. Die zelfkennis zal ons met schaamte bedekken en in waarheid verootmoedigen.

Uit deze zelfkennis ontstaat: "een haat jegens en een mishagen in onszelf en een ware ootmoedigheid en wordt een nieuwe ijver aangewakkerd om God te zoeken, in wie ieder die goederen mogen herwinnen, waarvan wij geheel en al ledig en ontbloot bevonden worden". De bedoeling is duidelijk: de door Gods Geest gewerkte zelfkennis vernedert de zondaar voor God en maakt hem afhankelijk van de verlossende genade Gods in Christus.

Blinde eigenliefde

Gods Woord schrijft ons de zelfkennis duidelijk voor: "Een kennis die ons ver wegroept van alle vertrouwen op eigen vermogen en ons, verstoken van elke stof tot roemen, leidt tot nederigheid. Calvijn is er zich van bewust dat een dergelijke zelfkennis de mens in het geheel niet aangenaam is. Het is een veel aangener gevoel onszelf onze rijkdom in te beelden dan onze jammerlijke armoede in

te leven: "Want er is niets, waar de menselijke aard meer naar streeft dan gestreeld te worden door vleierij". Eenvoudig gezegd: wij laten ons liever van onze goedheid dan van onze verdorvenheid overtuigen. Wij willen graag dat onze gaven geprezen worden. "Want daar over alle stervelingen een door en door blinde eigenliefde ingeboren is, maken ze zichzelf gaarne wijs, dat niets in hen is dat met recht gehaat moet worden". Allereerste wordt geloofd dat de mens zichzelf ruimschoots voldoende is om goed en gelukkig te leven.

Sommigen stellen zich iets bescheidener op en erkennen dat de mens Gods hulp er wel bij nodig heeft om tot een gelukkig leven te komen. Zij maken echter de verdeling zodanig dat de voornaamste stap tot roem en vertrouwen aan de mens zelf wordt toegeschreven. Dat is de trots die welig tiert in ons binnenste.

Mensen laten zich in dit opzicht graag door lovende woorden van anderen "kittelen". Hoe milder iemand de voortreffelijkheid van de menselijke natuur door loftuiting verheerlijkt, met des te groter toejuiching wordt hij door mensen ontvangen. Het gevolg is dat hij in zichzelf gaat berusten en niet in Gods genade.

De optimistische voorstelling van de menselijke natuur verstrekt hen veel genot! Echter hoe misleidend is die voorstelling. Ze voert degenen die met haar instemmen naar een ellendig verderf.

Hoewel de mens al spoedig ontdekt dat het steunen op zijn eigen mogelijkheden op allerlei manieren mislukt, gaat hij er toch, als God het niet verhoedt, onbekommerd mee door totdat hij zich in het verderf stort.

Dat is de toekomst van hen, die vertrouwen dat ze iets vermogen in eigen kracht. Conclusie: "Indien dus iemand luistert naar dergelijke leermeesters, die ons slechts bezig houden met het overwegen van onze rijkdom, zal hij geen vorderingen maken in zelfkennis, maar tot de allerslechtste onwetendheid worden meegesleurd".

L.W. v.d. Meij.

Barendrecht

Het was op 23 december 1988 negentig jaar geleden, dat de gemeente Barendrecht werd geïnstitueerd. Dat werd aan de avond van die dag in het nieuwe kerkgebouw herdacht. Bij de herdenking werd een gedenkboek uitgegeven, dat alle leden ten geschenke kregen. Onze redactie ontving een exemplaar ter recensie ervan in ons blad.

We hebben met belangstelling het boek gelezen. Het draagt de titel: *De wond'ren gadeslaan*. Het is een lijvig boek van 335 bladzijden in kloek formaat, keurig uitgegeven door de kerk van Barendrecht zelf. Het kost f 35,- en kan besteld worden bij diaken J. Boer, J.C. de Backstraat 1, 2988 XH Ridderkerk, tel. 01804-21997. We verwachten dat er ook buiten de kring van de gemeente Barendrecht zelf veel belangstelling voor zal zijn. We vinden er een stukje kleine kerkgeschiedenis in.

Het werk is tot stand gekomen, dank zij een kleine commissie uit de kerkeraad, bestaande uit ds. J. Veenendaal en de ouderlingen A. Kooiman, G. Verbaas en H.T. de Jong. Zij hebben in een verantwoording uitgesproken dat het hun wens is, dat dit boekwerk samenbindend mag werken. En zij besluiten als volgt: "Maar het grootste is, als we samen verbonden worden aan de troon der genade. Opdat de Koning der Kerk de eer ontvangen mag voor alles wat Hij ons als gemeente gaf. Hem zij de eer, die Hij zo eeuwig waardig is." We willen in dit artikel de inhoud van dit gedenkboek in het kort samenvatten.

Het begint met een hoofdstuk over het verleden van Barendrecht, dat in een gebied omringd van dijken ligt. Aanvankelijk waren de dijken er niet. Water en wind hadden vrij spel en de akkers en weilanden werden keer op keer overstroomd. De historische ontwikkeling wordt in het eerste hoofdstuk summier beschreven. Uiteraard was het aantal bewoners aanvankelijk klein, maar kort geleden was dit aantal reeds 19.460.

Aan het slot van dit hoofdstuk lezen we: "Door de grote bedrijven en ook door de land- en tuinbouwveiling geniet ons dorp

internationale faam. Het biedt woonplaats aan forenzen, maar er is ook werkgelegenheid. Door de goede hand Gods over ons mag welvaart binnen onze gemeentegrenzen zijn. Mogen wij maar niet in die weldaden, maar in de Weldoener eindigen, Die ons nog heden met zoveel gunsten overlaadt."

Het tweede hoofdstuk heeft tot titel *In het verleden ligt het heden*. Daarin gaat het voornamelijk over de eeuw van de afscheiding en de doleantie, de vereniging tussen afgescheidenen en dolerenden en het herrijzen van de Christelijke Gereformeerde Kerk uit het stof. We lezen van ds. F.P.L.C. van Lingen, van ds. J. Wisse Czn. en van student P.J.M. de Bruin, die later hoogleraar aan onze theologische school wordt.

In het derde hoofdstuk gaat het over de *geschiedenis van de afscheiding rondom Barendrecht*. Er waren eerst allerlei moeilijkheden en verdeeldheden. Er was onder de afgescheidenen geen eenheid. Men vergaderde gelijktijdig op verschillende plaatsen. In die tijd gingen er ook mensen emigreren naar Noord-Amerika. De gemeenten in Barendrecht waren maar klein.

Een van de gemeenten vergaderde in het gebouw dat later de vergaderplaats werd van hen die niet met de vereniging in 1892 meegingen. Er staat een foto van in het gedenkboek. We vinden in dit hoofdstuk ook nog een en ander over de Hervormde kerk en een predikant Fortuin, die veel achting genoot, en over de geschiedenis van de verenigde kerken na 1892.

Het volgende hoofdstuk: *Van verleden tot heden* beschrijft het ontstaan van de Christelijke Gereformeerde kerk. Daarin komen we de naam tegen van H. Sparreboom, de grootvader van onze dominee Van der Ent. Op 23 december 1898 wordt er een gemeente geïnstitueerd. We lezen hoe het in de eerste jaren ging. Er worden namen van ouderlingen en diakenen genoemd, ook van predikanten. In 1914 wordt het beroepingswerk ter hand genomen. Er worden verschillende beroepen uitgebracht, maar er volgen steeds teleurstellende antwoorden. Het is Gods tijd nog niet. Die tijd komt wel. Daarvan lezen we in het volgende hoofdstuk. Candidaat J.P. Meyering wordt beroepen en deze bericht op 27 augustus 1918 aan de scriba, dat hij met volle vrijmoedigheid de roeping naar Barendrecht aanneemt. In dit hoofdstuk kunnen we lezen hoe het in de komende jaren gaat. Er komt een jongelingsvereniging. Er komen nieuwe ambtsdragers. Er wordt belijdenis des geloofs afgelegd. De gemeente breidt zich uit. Ds. Meyering krijgt in 1921 een beroep naar Nieuwpoort. Hij bedankt, maar op 6 november daarop komt er een tweede beroep van Nieuwpoort en dat neemt hij aan. Ds. Meyering vertrekt. Op blz. 104 van het gedenkboek staat er een goed getuigenis omtrent deze eenvoudige dienaar des Woords. Barendrecht is *vacant*. Het volgende hoofdstuk gaat over die tijd. Het beroepingswerk wordt weer ter hand genomen. Het kerkgebouw, dat men vroeger had willen kopen, wordt bij testament aan de gemeente vermaakt. Het wordt te klein. Dat vraagt de aandacht. Er zijn in verband daarmee ook financiële zorgen.

Ds. Van Ree neemt het beroep aan. Zo begint het volgende hoofdstuk. Op donderdag 10 maart 1927 wordt hij als herder en leraar der gemeente bevestigd door ds. Bijdemast; op zondag 13 maart daarop doet ds. Van Ree zijn intrede.

De gemeente breidt zich voortdurend uit. Vergroting van het kerkgebouw wordt noodzakelijk. Het gebouw wordt vergroot, maar al spoedig is het vergrote kerkgebouw weer te klein. Dat vraagt alle aandacht. Met op één na algemene stemmen wordt een plan aanvaard dat inhoudt een vergroting van het gebouw tot 530 zitplaatsen. De kosten vallen tegen, maar de uitbreiding gaat door. Op 27 maart 1929 wordt de nieuwe kerk - zo lezen we in het boek - in gebruik genomen. Zo hebben we zelf ook het gebouw jarenlang gekend. Het zag er mooi en solide uit. We lezen echter van vele gebreken en daardoor van vele zorgen.

Er worden verenigingen opgericht. Het kerkelijke leven heeft voortgang. Er is in het gedenkboek veel over te lezen.

Het was voor de gemeente een groot verlies

toen ouderling W. Stolk de eeuwige rust inging. Dat was in mei 1920. We lezen van verkiezingen en van rouw; ook over ds. Van Ree. Er wordt met veel liefde over hem geschreven. Er werd met veel respect over hem gesproken. Hij was een dienstknecht met buitengewone kanselgaven, een man die geen hoge aspiraties had. Hij kreeg veel beroepen.

Het einde van een rijke tijd. Zo luidt het hoofdstuk dat nu komt. Ds. Van Ree krijgt een beroep naar 's-Gravenhage-west en neemt het aan. Vier maanden later gaat hij onverwachts op 44-jarige leeftijd de eeuwige rust in.

Het kerkelijk leven gaat door. Er komt wijziging in de samenstelling van de kerkeraad. Er komt een mannenvereniging. Het beroepingswerk wordt opnieuw ter hand genomen. Het wordt een moeilijke tijd. De crisis-jaren zijn aangebroken en daarna komt de tweede wereldoorlog.

In 1940 wordt kandidaat P. van der Bijl beroepen en deze neemt het beroep aan. In het hoofdstuk: *Candidaat Van der Bijl komt* lezen we van de tijd die deze predikant in Barendrecht doorbrengt. Het is oorlogstijd. Er zijn zorgen. Het kerkelijke leven heeft voortgang. Op blz. 151 wordt vermeld, dat br. H.C. van der Ent de kerkeraad bezoekt - dat was in 1944 - en mededeelt dat hij de begeerte voelt opgeleid te worden tot predikant. "Onnodig wellicht, hier te vermelden dat de broeders het erover eens kunnen worden. 3 augustus 1944 wordt het attest ondertekend en naar Apeldoorn verzonden." Zo staat het in het gedenkboek. Toen was hij een onbekende jongeman, nu is hij al vele jaren een geliefde prediker, die ook onder ons een grote plaats inneemt.

De bevrijding komt. Ds. Van der Bijl neemt een beroep aan naar Katwijk aan Zee. Hij neemt in maart 1947 afscheid van Barendrecht.

Er worden veel vergeefse beroepen uitgebracht. Er gaan jaren heen, zonder dat Barendrecht een eigen herder en leraar heeft. *Candidaat Keuning wordt aan Barendrecht verbonden*. Dat is een nieuw hoofdstuk in de geschiedenis van deze gemeente.

Het is dan 1952. In 1953 komt de watersnood. In Barendrecht zelf zijn er geen verdrinkingengevallen. Er komen klachten over de staat van het kerkgebouw. Het heeft allerlei gebreken. In 1958 gaat ds. Keuning weg. Dat was voor Barendrecht een groot verlies.

Het volgende hoofdstuk begint met een jubel: *Ds. Tanis komt*. Bevestiging en intrede vragen de aandacht. Het kerkgebouw wordt weer te klein. Er heeft in 1961 een ingrijpende verbouwing plaats, waardoor er meer zitplaatsen komen. Er komt een nieuw orgel. De gemeente groeit meer en meer. Er is een zondagsschool, die in deze tijd 50 jaar bestaat. Ds. Tanis gaat naar Sliedrecht-centrum. Het was niet alleen voor deze dienaar zelf, maar ook voor verschillende leden van de Barendrechtse gemeente duidelijk dat dit de weg des Heeren was.

Herderloos. Dit is een wat sombere titel voor een hoofdstuk in een gedenkboek. Het hoofdstuk is kort. Er wordt nog een en ander vermeld. O.a. over een noodzakelijke verbouwing van de pastorie.

Het hoofdstuk dat nu komt begint op een andere toon: *Ds. Slagboom verbindt zich aan de gemeente*. Hij verbindt zich op 19 januari 1972 aan Barendrecht. We lezen weer van een en ander dat opgetekend moest worden in dit gedenkboek. De kosteres krijgt assistentie. Dat geldt zuster Van der Veer-Van den Berg. Eerst was haar vader koster. Zij heeft hem opgevolgd. Zij heeft meer dan 60 jaar het kosterschap uitgeoefend, met liefde, de laatste jaren met bijstand van hulpkosteres. Toen de nieuwe kerk in gebruik genomen werd trad zij af als kosteres. Toen was ze al 86 jaar oud. Zij had en heeft een grote plaats in het midden van de Barendrechtse gemeente.

De vergadergelegenheid vraagt steeds de aandacht. Moet er een nieuwe kerk komen of moet de bestaande kerk worden vergroot en verbeterd? In die tijd sterft ouderling A. van Gelder, die grote betekenis heeft gehad voor de gemeente. Hij ging in vrede heen op 30 augustus 1975. De jaren gaan heen, met allerlei veranderingen. Ds. Slagboom neemt op 7

december 1979 afscheid van Barendrecht om zijn arbeid in Katwijk aan Zee voort te zetten.

Opnieuw vacant. Zo luidt vanzelfsprekend het hoofdstuk dat nu komt. De gemeente gaat weer beroepen en ontvangt bedankjes. De vergadergelegenheid blijft de aandacht vragen. Er kan een verenigingsgebouw gesticht worden voor f 1.400.000,-. Dat gaat niet door. Er komt wel een grote parkeergelegenheid. Ouderling J. Gouw overlijdt. Hij heeft vele jaren de gemeente als ouderling gediend. Zijn arbeid was van grote betekenis voor Barendrecht.

Er kan een woning die naast de kerk staat gekocht worden. Dat gebeurt. Deze wordt verbouwd tot verenigingsgebouw.

Candidaat Veenendaal komt. Weer een jubel als titel van een hoofdstuk. Candidaat Veenendaal neemt met volle vrijmoedigheid het beroep naar Barendrecht aan. Op woensdag 23 juni 1982 vinden bevestiging en intrede plaats. Ds. J. van der Vlies van Driebergen is de bevestiger.

De kerkbouwproblemen komen weer aan de orde. Er wordt door de kerkeraad een commissie benoemd. Ouderling J. Kraaijeveld wordt ziek en overlijdt op 24 februari 1984, op de leeftijd van 84 jaar. Hij had de gemeente vele jaren getrouw gediend.

Er komt een plan voor de bouw van een nieuwe kerk. De manslidmaten komen bijeen op 6 december 1984. Er is een grote opkomst. Het gaat om een belangrijke beslissing. Er wordt tot kerkbouw besloten. Er komen allerlei acties voor het inzamelen van geld voor de kerkbouw: papier-actie, lepel-tjes-actie, verkoopdagen enz. De kosten vallen tegen. Die worden een half miljoen hoger dan was geraamd. De oude kerk wordt gesloopt. Op 30 juni 1986 wordt de eerste paal voor het nieuwe gebouw geslagen. De bouw gaat voorspoedig verder en wordt voltooid. Op woensdag 14 oktober 1987 wordt het kerkgebouw in gebruik genomen. Daarvan heeft een verslag in ons blad gestaan, opgemaakt door ds. Van der Ent.

Nu volgt een grafiek, waarin de groei van het aantal leden en belijdende leden duidelijk getekend wordt. Barendrecht is een grote gemeente geworden.

Het boek bevat vele foto's en ook pentekeningen van predikanten uit de vorige eeuw. Van latere predikanten zijn er echter foto's. We kunnen zien waar vroeger vergaderd werd. Er zijn foto's van de vergrote kerk, van de afbraak ervan enz. We missen een vermelding van het aantal zitplaatsen in het nieuwe gebouw. Een plattegrond van de vergadergelegenheid zou wel gewaardeerd zijn geworden. Overigens hebben we niets dan lof voor het geheel. Slecht een enkele opmerking. Bij haar huwelijk was prinses Juliana jonger dan 35 jaar, zoals we op blz. 140 kunnen lezen.

Ds. H.C. van der Ent schrijft over herinneringen van een lid der gemeente. Hij is er geboren en getogen. Hij geeft een lezenswaardig artikel. Het verrijkt het boek. Bij wat hij schrijft is hij zelf nauw betrokken en dat maakt zijn artikel des te waardevoller. Hierna komen er artikeljes omtrent de predikanten Meyering, Van Ree, Van der Bijl en Keuning en vervolgens bijdragen van de vroegere predikanten van Barendrecht Tanis en Slagboom. Zij hebben nog vele goede herinneringen aan hun vroegere gemeente. Uit hun bijdragen blijkt hoe ze daar in Gods gunst hebben mogen arbeiden.

De huidige predikant ds. Veenendaal schrijft niet zelf een bijdrage, maar er is in het boek een verslag van een soort interview opgenomen. Daardoor kunnen de lezers van het boek iets te weten komen uit het leven van deze predikant.

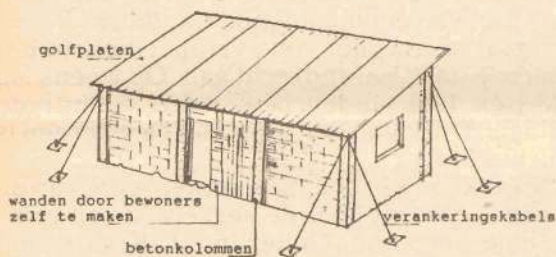
Aan het slot volgt een lijst van de namen van de predikanten die in de loop van de jaren in Barendrecht beroepen werden en lijsten van ouderlingen en diakenen van het begin af tot nu toe en nog een inhoudsopgave.

We willen onze samenvatting van het gedenkboek besluiten met het uitspreken van de wens, dat de Heere in het midden van de Barendrechtse gemeente mag blijven wonen en werken tot verheerlijking van Zijn Naam en tot zaliging van zondaren.

B.

Woord & Daad

Door de stichting Woord en Daad is in samenwerking met Christian Service Society in Bangladesh een uniek plan ontwikkeld om huizen te bouwen die bestand zijn tegen de regelmatig terugkerende wateroverlast en de veelvuldig voorkomende cyclonen. Een deskundige van Woord en Daad en medewerkers van C.S.S. ontwikkelden gezamenlijk deze nieuwe bouwmethode. Het stormvaste huis bestaat uit een achttal betonkolommen die staan op een betonvoet en aan de bovenzijde worden gekoppeld. De 4 hoekkolommen worden met stalen tuidraden verankerd aan in de grond aangebrachte betonblokken.

De woningen van 2,8 x 5 meter worden voorzien van een dak van golfplaten en een houten zolder. Bij wateroverlast kunnen de mensen van deze zolder gebruik maken terwijl deze voorzien is van een vluchtopening. De toekomstige bewoners, die behoren tot de armsten, verlenen assistentie bij de bouw terwijl ze zelf de wanden dichtmaken met kleiblokken of met in elkaar gevlochten takken of bamboe. Deze huizen kunnen worden gebouwd voor een bedrag van f 400,- per stuk. Woord en Daad heeft een aanvraag om 4000 van deze huizen te bouwen. Voorlopig is met de bouw van 400 huizen een aanvang gemaakt. Woord en Daad start vandaag, zaterdag 21 januari, een actie om geld bijeen te brengen om een zo groot mogelijk aantal van deze stormbestendige woningen te kunnen bouwen. Door de grote bevolkingsdichtheid van Bangladesh wordt elk stukje grond benut, ook die gronden die dicht bij de rivieren liggen. Door het buiten de oevers treden van de rivieren worden veel van de hutten vernield, maar de nieuwe huizen zijn hiertegen bestand. Het aanleggen van dijken zoals in het zuidwesten van ons land is vooralsnog financieel een onhaalbare zaak. Met de bouw van deze huizen zijn de mensen direct geholpen.

Civitas Studiosorum in Fundamento Reformato

Het nieuwe bestuur is als volgt samengesteld: Praeses: Frans van der Ent (Groningen), abactis: Alinda Paul (Leiden); Marislaan 29, 2316 XV Leiden, fiscus: Cees de Vogel (Wageningen), vice-praesides: Ans Metselaar (Utrecht), vice-abactis: Johan Hammink (Delft).

Themadag Urk

Aan alle jeugd van 15 jaar en ouder

Beste jongelui. Zo de Heere wil en wij leven hopen wij zaterdag 18 februari a.s. in de Chr. Geref. kerk "De Schuilplaats" te Urk een themadag te organiseren. Het thema voor deze dag is "De tekenen der tijden". Dit thema is onderverdeeld in drie deelthema's, n.l.: 1. "De verleidingen" n.a.v. 2 Thess. 2 : 1-12; 2. "De verschrikkingen" n.a.v. Matth. 24 : 6-14; 3. "Bereid in de eindtijd" n.a.v. 2 Petr. 3 : 8-18. De deelthema's één en twee zullen in de ochtendbijeenkomst respectievelijk behandeld worden door ds. P.D.J. Buys (Zwaagwesteinde) en ds. J.H. van Dijk (Doornspijk). Ds. G. Bouw (Urk, Eben-Haëzer) verzorgt in de middagbijeenkomst het eindappèl "Bereid in de eindtijd". Ds. C. Bos (Urk, Maranatha) en ds. J. Brons (Urk, Maranatha) zullen elk een opening verzorgen. Het forum dat 's middags gehouden zal worden, wordt geleid

door ds. P. den Butter (Urk, Maranatha). In de middagpauze kunnen n.a.v. het thema schriftelijke vragen ingediend worden. Natuurlijk is er ook veel samenzang. De ochtendbijeenkomst begint om half elf, de middagbijeenkomst begint om twee uur. In de middagpauze is er in het jeugdgebouw naast de kerk gelegenheid om jullie boterhammen te nuttigen. Koffie, frisdrank e.d. is, tegen betaling, verkrijgbaar aan het buffet. De themadag eindigt om ongeveer vier uur. We hopen op een gezegende dag, tot ziens! De jeugdverenigingen van de Chr. Geref. kerken te Urk: Maranatha en Eben-Haëzer.

Voor de jeugd

Nehemia 70

"Ook schreven in die dagen edelen van Juda vele brieven, die naar Tobia gingen; en die van Tobia kwamen tot hen. Want velen in Juda hadden hem gezworen, omdat hij was een schoonzoon van Sechanja, de zoon van Arah, en zijn zoon Johanan had genomen de dochter van Mesullam, de zoon van Berachja. Ook verhaalden zij zijn goeddadigheden voor mijn aangezicht, en mijne woorden brachten zij uit tot hem. Tobia dan zond brieven om mij vreesachtig te maken." Neh. 6 : 17-19.

Beste jongelui!

In het laatste artikel hebben we vernomen dat de muur van Jeruzalem herbouwd was in een ongelooflijk korte tijd. 52 werkdagen had men er over gedaan. Ik heb toen een klein rekenfoutje gemaakt, en gezegd dat dit zeven en een halve week geweest is, wanneer men de sabbatdagen er af trekt. Doch dan is het geen zeven en een halve week, maar bijna negen weken. Dat het zo nauw gebeuren kon, moet als een wonder worden gezien. Zo heeft Nehemia het ook gezien. Want het was niet zijn werk, maar het was Gods werk.

Hij verhaalt nu verder in dit hoofdstuk wat er nog meer aan de hand geweest is, tijdens de herbouw van de muur. Het is niet overbodig om daar ook kennis van te nemen. Want in die dagen dat er hard gewerkt werd, zat de vijand ook niet stil. Bij alle tegenstand, waar we reeds kennis van hebben genomen, kwam ook nog het volgende. Want er was blijkbaar een hele correspondentieclub. Er waren edelen in Juda, die heulden met de vijand. Je zoudt ze "valse broeders" kunnen noemen. Mensen waarvan je medewerking zou mogen verwachten, doch die alles deden om tegen te werken. Het waren dus tegenwerkers in plaats van medewerkers. Dat ze edelen genoemd worden, heeft natuurlijk geen betrekking op hun daden. Want die waren allermindst edel, doch zeer onedel. Het waren daden van een zeer laag gehalte. Zij schreven brieven naar Tobia. Nu, die kennen we. Het was een van de grootste vijanden van Nehemia. Deze Tobia nu was getrouwd met een dochter van Sechanja. En die Sechanja was weer een zoon van Arah. Die Tobia had ook weer een zoon en die heette Johanan. En deze Johanan was weer getrouwd met een dochter van Mesullam, de zoon van Berachja. Wie al deze mensen geweest zijn, is niet zo makkelijk te zeggen. Die Mesullam komen we tegen onder de bouwers van de muur, zie Neh. 3 : 4. Het werd Tobia allemaal netjes overgebriefd. Tobia van zijn kant, schreef iedere keer weer terug. Men had elkander trouw gezworen. Het werk van Nehemia moest, kost wat het koste, zoveel mogelijk getorpedeerd worden.

Deze vrienden van Tobia deden zich ook als vrienden voor van Nehemia. Want Nehemia kreeg ook bezoek van hen. Zij zeiden hem namelijk, dat die Tobia toch echt zo kwaad nog niet was. Het viel best mee met hem. Zij verhaalden zijn "goeddadigheden", zo laat Nehemia ons weten. Alle achterdocht, die Nehemia nog hebben mocht ten opzichte van die Tobia, moest hij maar laten varen. Het

was een beste kerel. Tenminste, als je het wilt geloven.

Tobia op zijn beurt maakte van die contacten die zijn vrienden met Nehemia hadden, ook weer gebruik. Hij liet Nehemia weten, dat hij vanuit "betrouwbare bronnen" van alles op de hoogte was, wat Nehemia deed. Want als Nehemia het nog niet wist, zijn eigen mannen hielden hem, Tobia, nauwkeurig op de hoogte. Dus, Nehemia, je denkt wel dat alle bouwers achter je staan, dat je met hen sterk staat, doch vergis je niet. Je kunt je eigen mannen niet vertrouwen. Ze doen wel mee, maar in werkelijkheid staan ze aan mijn kant.

Zo liet Tobia het dan op zijn beurt Nehemia weer weten. Waarom?

Nehemia zegt het zelf: "Tobia dan zond brieven om mij vreesachtig te maken."

Waarom verhaalt Nehemia dit, nadat de muur in 52 werkdagen voltooid was?

Deed hij dat om de aandacht daardoor op zichzelf te vestigen? Ik geloof er niets van. We hebben hem leren kennen als een man, die met veel zelfverloochening gekomen was, om iets goeds voor de kinderen Israëls te zoeken. Hij verhaalt het ons, om ons te laten weten "hoe verraderlijk de vijand" te werk ging. "Alles" spande samen, om hem vreesachtig te maken. Om hem alle moed in de schoenen te doen zakken, opdat hij toch maar op zou houden met het bouwen aan de muur van Jeruzalem.

Als we alles op gaan tellen, wordt het wonder van de herbouw van Jeruzalems muur er nog des te groter door. Want het waren niet slechts enkele tegenwerkers. Er waren er heel veel. Want we hebben het al eerder gezien dat er misstanden in de gelederen van Nehemia waren. Sociale misstanden. Zie Neh. 5. Die had hij bezworen. Doch daar kwam dan ook die valse correspondentie nog bij.

Hij kon echt wel zeggen: "Ik heb vele strijders, o Allerhoogste". Gelukkig dat er een Allerhoogste is. Dat is God, Die staat boven alles wat op deze aarde groot en hoog is. Hij is de Allerhoogste! Er staat niemand boven Hem. Alles is aan Hem ondergeschikt. Op Hem mocht Nehemia zijn vertrouwen stellen.

Daarom vreesde hij niet. Zelfs ook niet als hij zulke gemene brieven kreeg van Tobia. Hij stond in het geloof. En het geloof spreekt krachtige taal.

Ik zal vol heldenmoed

Daar mij Zijn hand behoedt

Tienduizenden niet vrezen...

Beste jongens en meisjes, en ook ouders, wat is het geloof toch een kostelijke zaak. Want de geschiedenis, die Nehemia ons verhaalt als zijn belevenis, is nog de beleving van de kerk. En dan niet alleen van de kerk van nu, doch van de Kerk van alle eeuwen. De Koning der Kerk, de Heere Jezus Christus, waar Nehemia een type van geweest is, heeft het ook zelf ervaren. Hij had ook vele vijanden. En dat waren niet alleen de heidenen, mensen van buiten, doch zij werden ook gevonden te midden van Zijn eigen volksgenoten. "Hij is gekomen tot het Zijne, en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen". Ja, in Zijn meest intieme kring kwam het voor. In de hele geschiedenis van Nehemia zien we de Judasgestalte oprijzen. Wie heeft hem er ooit van verdacht, dat hij degene zou zijn, die de Heere Jezus zou verraden? En toch is het gebeurd.

De Heere Jezus is van alle kanten belaagd geworden, veel meer nog dan Nehemia, opdat Hij maar vreesachtig zou worden. Opdat Hij het werk, dat Hij begonnen was te doen, maar neer zou leggen. Het was toch eigenlijk een onbegonnen werk. Hij is ten slotte van allen verlaten. Ja zelfs van Zijn grootste vertrouwelingen, Zijn geliefde discipelen. Hij is uiteindelijk zelfs van Zijn God verlaten. Wie kent Zijn uitroep niet, toen Hij bezig was Zijn Borgwerk te volbrengen op het kruis: "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?"

Hij heeft droefheid en grote angsten gekend, meer dan Nehemia ooit heeft kunnen kennen, en toch is Hij getrouw gebleven. Hij heeft Zijn werk voleindigd. En daarom gaat de bouw van Jeruzalem, dat is de Kerk, door. Totdat het geheel volbracht zal zijn.

Aan Hem heeft Nehemia, door Gods Geest

geleid, zijn kracht ontleend. En aan Hem hebben alle ware bouwers aan Jeruzalems muren hun kracht ontleend. En dat zullen zij ook blijven doen. Dat zij dit zullen blijven doen, is niet te schrijven op de rekening van de trouw van de bouwers. Want als het aan hen gelegen zou liggen, dan zouden zij het werk neerleggen. Zulke ogenblikken komen er ook in het leven voor. Namelijk in het leven van al Gods kinderen. Dus niet alleen Zijn knechten. Neen, al Zijn kinderen kennen zulke momenten, dat zij moedeloos zijn. Als de vijanden van alle kanten komen opzetten, tot zelfs uit de kring van de huisgenoten toe. Hoe benauwd kan het dan niet zijn. Doch de Heere zegt, de Allerhoogste!: Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude. Het mag bestreden worden. Het kan zelfs schijnen geheel weg te zijn, als men in het ongeloof verkeert. Doch het blijft, omdat de Koning blijft. Daarom zullen de poorten der hel Zijn gemeente niet overweldigen. Met andere woorden: Hoe de vijanden ook te keer gaan, het werk gaat door. Jeruzalem wordt herbouwd, het wordt voltooid. Het zal eenmaal als een gouden stad vanuit de hemel neerdalen.

Degenen die daarin mogen wonen, en daaraan hebben mogen meewerken hier op deze aarde, zullen dat niet schrijven op rekening van hun trouw, maar wel op de rekening van de trouw des Heeren. Hem komt daarom ook alleen alle eer toe.

De verzen 17-19 zou je kunnen lezen als een aanhangsel aan de geschiedenis van de voltooiing van Jeruzalems muur. Doch het is niet zonder betekenis geschreven. Het is ook tot onze lering beschreven. Namelijk, dat van welke kant de vijandschap ook komt, de overwinning gewaarborgd ligt in de trouw des Heeren. Dit kan een ingezonken gelovige moed geven. Ook een jonge gelovige. Want je komt ze gelukkig niet alleen tegen onder de oudere mensen. Ook jongeren worden in deze tijd, waarin geklaagd wordt over kerkverlating, tot geloof gebracht. Ze hebben het niet altijd even gemakkelijk. Ik denk met name aan de studerende jeugd. Zij komen met stromen, golven ongeloof in aanraking, die hen dreigen te overspoelen. Ja, zij kunnen soms wel vrezen er nog in te zullen verdrinken. Doch als het geloof tot zijn kracht mag komen, en daar zorgt de Heere voor, dan kunnen zij de dichter verstaan, die gezongen heeft

*Als ik, omringd door tegenspoed
Bezwijken moet
Schenkt Gij mij leven.
Is 't dat mijns vijands gramschap brandt
Uw rechterhand
Zal redding geven.
De HEER' is zo getrouw, als sterk;
Hij zal Zijn werk
Voor mij volenden
Verlaat niet wat Uw hand begon,
O Levensbron,
Wil bijstand zenden.*

Julie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

Boekbespreking

Onbekeerd ... wat doe je er mee ... ?

door W. van Vlastin.

B.V. Uitgeverij "De Banier" - Utrecht.

De schrijver geeft een woord aan de lezer(es). We nemen dat hier over.

De eerste gedachte tot het schrijven van dit boekje ontstond toen ik merkte dat jongeren het boekje van Jozef Alleine "Betrouwbare gids naar de hemel" wat te moeilijk vonden. Daarom wil dit geschrift eigenlijk niets anders zijn dan een vereenvoudigde versie van Alleine, hoewel de opzet en de inhoud niet echt gelijk zijn. Dit boekje heb ik geschreven in dankbare herinnering aan al de aangename uren die oudvaders mij bezorgden tijdens het lezen van hun geschriften. In dit werk heb ik daarom gebruik gemaakt van hun gedachten. Alleine, Ambrosius, Augustinus, Binning, Boston, Bunyan (over Luk. 24 : 47!), Calvijn, Edwards, de Erskines, Gray, Van der Groe, Luther, MacCheyne, Olevianus, Philpot, Rutherford, Spurgeon, W. Teellinck en Watson worden bewust verwerkt of geciteerd, terwijl anderen wellicht meer onbewust hun invloed hebben laten gelden. Ik

hoop dat het lezen een opstapje zal zijn tot het lezen van deze en andere oudvaders. Zij preekten wet en evangelie, de eenzijdigheid van Gods handelen, maar ook tenvolle de verantwoordelijkheid van de mens. En hoe uitnemend konden zij niet uitweiden over de heerlijkheid en dierbaarheid van Christus? Kostelijk! Voor alles hoop ik dat dit geschrift een middel mag zijn tot bekering van onbekeerden. Ik hoop dat je als lezer je verlorenheid gaat zien, maar ook dat je je nameloos zult mogen verwonderen over Gods genade. Dat is het grote doel van dit schrijven. Ik begeer je toejuiching niet, "slechts" je zaligheid. De Heere Zelf zegene het lezen. Uit deze toespraak blijkt duidelijk de bewogenheid van de schrijver. Het gaat hem om het behoud van zondaren. Hij handhaaft de eenzijdigheid van Gods handelen, maar ook de verantwoordelijkheid van de mens. Dit komt ook in het werkje naar voren. Maar onder het lezen is bij mij de vraag opgekomen of de schrijver wel het evenwicht bewaart tussen beide, de vrijmacht Gods en de verantwoordelijkheid van de mens. Het boekje is geschreven voor jonge mensen. Ik heb me voor ogen gesteld hoe ik zo'n werkje gelezen, beoordeeld zou hebben als ik het gelezen had toen ik jong was. Mijn indruk was, dat heel goed de verantwoordelijkheid van de mens naar voren kwam, maar dat anderzijds niet tot z'n recht komt de vrijmacht Gods en de noodzakelijkheid van het werk van Gods Geest in het hart. Bij het lezen heb ik ook gedacht aan onze Heidelbergse Catechismus, het leerboek van de kerk. De bedoeling van dit leerboek was van oorsprong om de jeugd te onderwijzen in wat er gekend moet worden tot zaligheid.

We geven toe dat het moeilijk is om het goed te doen. Maar we moeten trachten te voorkomen, dat lezers zich ten onrechte kunnen beroepen op iets wat we geschreven hebben met een andere bedoeling en zich daardoor bedriegen. Ook de jongelui, die oprecht met de dingen der eeuwigheid bezig zijn, willen oprecht behandeld worden, bang dat ze eens bedrogen zullen uitkomen.

Hiermee willen we volstaan. Er staat veel in dit boekje waar we van harte mee kunnen instemmen. We hopen even hartelijk dat het lezen voor velen tot zegen moge zijn. Dan zullen we onze verantwoordelijkheid gevoelen en ook Gods vrijmacht en eindigen in het wonder van Gods genade.

Het boekje telt 3 hoofdstukken en wel: 1. Onbekeerd, wat zeg je er mee?, 2. Bekering, mogelijk?, 3. Bekering, hoe? Elk hoofdstuk is onderverdeeld in een aantal paragrafen. Het eindigt met de woorden: O zondaar, wat is je voornemen? Ik eindig met de ernstige en indringende woorden die ds. E. du Marchie van Voorthuysen vaak gebruikte: "Wij bidden van Christus wege: laat u met God verzoenen. Wat is daarop uw (jouw) antwoord??"

Het boekje telt 91 blz. en kost f 9,75.

B.

Het leven en sterven van mej. C.C.W. 2.

Doch dit daar latende, zal ik mij alleen ophouden met haar zielsgestalten.

1. Van het eerste ogenblik van haar ziekte heeft ze een sterke indruk gehad, dat zij sterven zou. Zondag en maandag was zij stil en toen hadden de vrienden nog zo grote indruk van haar ziekte niet, maar dinsdag de 14e januari was zij begerig om ds. Immens te spreken, die des namiddags bij haar kwam en met haar sprak. Toen zeide zij tot hem: "Ik heb niet van mijzelf en van mijn staat durven spreken, maar ik denk dat ik zal sterven. Daarom wilde ik mijn staat en zielsgestalte wel eens voor u openleggen". Zij sprak zo zacht, en ds. Immens met haar, dat ze van de vrienden, die daaromtrent waren, even kon gehoord worden. Zij begon aldus:

2. "Ik verzoek dat u mij nu trouw naar Gods Woord behandelt. O, ik schrik mij te bedriegen. O, wat zou dat zijn, te sterven en bedrogen uit te komen!"

3. Hierop deed ze een omstandig verhaal met veel beweging van haar ziel, hoe de Heere God haar te Dordrecht op haar 17e jaar had getroffen door Zijn pijn en dat bij gelegenheid dat zij u hoorde prediken uit Joh. 3 : 5: *Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, zo iemand niet wedergeboren wordt uit Water en Geest, hij kan in het koninkrijk Gods niet ingaan.* hetwelk haar wonderlijk trof, en juist op die tijd, toen zij te Dordt was, hoorde zij J.V.D. over de ruime en gulle aanbieding des Verbonds, hoe God dat in het evangelie laat aanbieden aan de grootste zondaars en zondaresen, wat haar enigszins bemoedigde. "Dit", zei ze, "is mij bijgebleven en heeft mij ernstig zoekende gemaakt, totdat ik mij overreed vond om mij aan de Heere Jezus over te geven en op te dragen. Ik heb mij in het vervolg honderd en honderdmaal aan de Heere Jezus in het eenzame opgedragen, dikwijls met zoveel andoening, liefde en barmhartigheid, met opzegging van de dienst aan de wereld, de zonde en de Satan, maar mijn blijvende verdorvenheden aan de ene kant en mijn stil humeur aan de andere kant en het voorbijstappen van anderen en haar meer doorbreken voor God, heeft mij dikwijls beklemd en over mijzelf doen twifelen, hoewel ik moet bekennen dat God mij heeft ontdekt de boosheid van mijn hart en de dierbaarheid van de Heere Jezus, zodat mijn ziel in veel levendige uitgangen naar Hem is gelopen, zodat ik dikwijls heb gestaan om mijn hand in de hand van de Heere Jezus te brengen in geloof, in liefde en zo ik dacht in oprechtheid (de Heere is mijn getuige met zeggen, met schrijven, ja zweren, dat ik de Zijne wilde zijn), maar altoos als ik op het punt stond was ik bedeesd, zodat ik nooit, ja nu nog niet, het besluit voor mijzelf heb kunnen opmaken met blijdschap."

4. Zij betuigde, dat haar wonderlijk had verkwikt de laatste oefening, gedaan door ds. Immens, tot een voorbereiding van het Avondmaal, over de natuur van het geloof, te meer omdat zij 6 à 7 weken weinig ter kerk was geweest. Zij was niet in staat om uit te drukken met wat zielsbeweging zij daarvoor was geweest. Anderen hebben betuigd, dat ze het oog op haar gehad hebben. Thuis komende was zij op een stoel gaan zitten en met tranen in de ogen dankte zij God, dat zij dit had mogen horen tot haar zielsbemoediging. Zij betuigde ook meteen hoe aangenaam en gezegend haar het gezelschap was geweest op vrijdag 10 januari aan het huis van ds. Immens, waar de stof van het gesprek was aangaande Christus' vernedering. "O", zei ze, "toen is mijn hart daardoor wonderlijk in liefde en dierbare achting omtrent Jezus werkzaam geworden, zodat ik toen mijn hart aan Jezus opdroeg om het in Zijn lijden alleen te zoeken, echter nog als tevoren zonder mij te kunnen verzekeren; het was al weer met schuddingen." Haar werd toen daarop gevraagd: dat was immers niet, omdat gij het niet meende of omdat gij het niet wilde? Haar antwoord was, *neen*, maar het was, dacht ze, te groot voor haar. *Ik ben*, zeide zij, *te zondig, het scheen mij toe als al te vrijmoedig*. Haar werd geantwoord: O, dat

B.

nederig en gelovig toegaan is Jezus zo aangenaam. Ga maar zo naar Jezus; hoe kleiner, hoe nederiger gij bij uzelfen zijt, hoe groter en dierbaarder Jezus is. Men kan daarop leven en sterven, al gaf God niet meer. Echter was al weer het slot: *Ik kan mij niet verzekeren*. Haar werd geantwoord: gij moet wel onderscheid maken, gij kunt van uzelfen niet ontkennen uw gelovig uitgaan naar de Heere Jezus, daar scheelt het niet aan, en gij moet onderscheiden Gods wederantwoord in de vertroosting aan zo'n tot Hem gaande ziel. Het laatste mist gij. *Ja maar*, zeide zij, *ik vrees mij te bedriegen*, enz. Dit en nog meer gesproken zijnde verzocht zij dat voor haar mocht gebeden worden. (Al dit gezegde is bevestigd door hetgeen na haar dood zakelijk met haar eigen hand geschreven is gevonden).

5. Ds. Immens, haar verzoek voldaan en voor haar gebeden hebbende, nam gelegenheid om het gesprokene in stilheid weer op te vatten en te vervolgen: zij was zeer werkzaam, bijzonder als haar het opzettelijk overgeven aan God en de Heere Jezus werd voorgesteld. Zij zei na het gebed: "Dat, al had zij zich nog nooit aan de Heere Jezus overgegeven gelijk zij wel wilde en doen moest, dat de Heere haar getuige was, dat ze nog een welgevallen vond in de weg van God om zondaren zalig te maken en te behouden". Dit is wat op dinsdag de 12e is voorgevallen. En voorts was zij die gehele dag en nacht zeer

stil en sprak zeer weinig.

6. Woensdag de 13e zei ze tot een van haar zusters: "Ik zal zeker sterven en daarom wenste ik nog wel ds. de Freine eens te zien en te spreken, dewijl ik voor hem veel liefde gehad heb." De vrienden wilden aan haar verzoek voldoen. Zo is zijn eerw. bij haar gekomen, doch alzo de zwakheid van haar lichaam toen zeer groot was en de koorts sterk, zo heeft zij maar weinig tot zijn eerw. gesproken, alleen maar kort verhaald, hoe ze eerst overtuigd was, door wat middel, en hoe God dat achtervolgd had door meer en meer

haar lust op te wekken om zich aan God en aan Zijn dienst over te geven, doch dat ze van zichzelf nooit had durven geloven, dat God het genadewerk in haar ziel gelegd had. Doch, zeide ze, *ik ben nu niet in staat om veel te spreken*.

7. Toen heeft ze omtrent tot de middag toe stil gelegen en toen kwam ds. Immens weer bij haar en vond haar genoegzaam in dezelfde gestalte, doch met nog meer indruk dat ze sterven zou, met veel betuigingen dat ze het op de Heere Jezus en Zijn verdiensten wagen zou op hoop tegen hoop.

GOMARUSSCHOOL VOOR MAVO EN HAVO

Grote Haarskade 121, 4205 NA Gorinchem,
telefoon 01830 - 23899.

AANMELDING LEERLINGEN

Tot D.V. 15 maart kunnen er leerlingen aangemeld worden voor de cursus 1989-1990 voor het brugjaar en/of havo-4.

De aanmelding voor het brugjaar kan plaats hebben via de directeur van de basisschool, de aanmelding voor havo-4 via de schooldekaan; of rechtstreeks aan de school.

Bij rechtstreekse aanmelding wordt U informatie en een aanmeldingsformulier toegestuurd.

Inlichtingen worden verstrekt door de directeur, de heer C.P. Huissen, Wijnkoperstraat 199, 4204 HC Gorinchem, tel. 01830-30761 en de adjunct-directeuren, de heren J. Visser, Groot Veldsweer 31, 3371 CA H'veld-Giessendam, tel. 01846-14437 en G.M. den Haan, Brunellaan 8, 4143 ED Leerdam, tel. 03451-18684.

DRINGENDE OPROEP

's-Gravenhage

Tot nu toe is het bestuur van de Vereniging tot het verstrekken van Basisonderwijs op Reformatorische Grondslag te 's-Gravenhage, waarvan de Eben-Haëzerschool in de Naarderstraat uitgaat, er niet in geslaagd in de per 1 augustus 1988 ontstane vacature van directeur te voorzien.

Nogmaals doen wij daarom een dringende oproep aan leerkrachten binnen de Reformatorische gezindte om te solliciteren naar de plaats aan deze school van

DIRECTEUR

Daar een tijdelijke noodoplossing is getroffen, kan de benoeming pas ingaan per 1 augustus 1989. Hoewel de basisformatie van de school, die een lichte groei vertoont, ruim 5 bedraagt, wordt er door gebruikmaking van diverse regelingen thans gewerkt met 6 (gecombineerde) groepen.

Tevens is een gedeelte van de week een vakleerkracht lichamelijke oefening aanwezig. Verdere inlichtingen worden gaarne verstrekt door de adjunct, mej. Havelaar, tel. 070-235322 (school) of 070-976186 (thuis) en/of de voorzitter, dhr. W. Treur, tel. 070-636558.

Kandidaten worden uitgenodigd telefonisch een afspraak te maken voor een geheel vrijblijvend gesprek, dan wel hun sollicitatie, voorzien van referenties, uiterlijk 3 februari op te sturen aan de secretaris, Ir. Z.C. Verheij, Berkenbosch Blokstraat 37, 2586 HE Den Haag, tel. 070-546196.

Laten wij beseffen dat het Reformatorisch onderwijs zijn bestaansrecht verliest als binnen de Reformatorische gezindte de bereidheid niet meer bestaat het directeursschap op zich te nemen!

AANMELDING LEERLINGEN

Reformatorisch Voortgezet Onderwijs te Rotterdam, rechtermaasoever.

S.G. "Jacobus Revius" voor mavo, havo en atheneum.

Olijflaan 4-6, 3053 WK Rotterdam
Postbus 33129, 3005 EC Rotterdam (postadres)
Telefoon: 010 - 4225566.

Aanmelding voor het cursusjaar 1989-1990 is mogelijk voor:

- het brugjaar
- de 4e klas havo (voor leerlingen met een mavo-4 diploma)

Voor nadere kennismaking met de school is er op D.V. zaterdag 28 januari **OPEN DAG** van 9.30 u. tot 12.30 u. en op D.V. woensdag 1 februari een **voorlichtingsavond** vanaf 20.00 u. in de aula van het schoolgebouw aan de Olijflaan 4-6.

Voorlopige aanmelding **vóór 15 maart**, schriftelijk of telefonisch aan het schooladres óf via de directeur van de (basis)school.

Inlichtingen worden gaarne verstrekt door de schoolleiding.

SCHOLENGEMEENSCHAP PLANCIUS voor reformatorisch lager beroepsonderwijs

Voor het schooljaar 1989-1990 kunnen vanaf heden leerlingen worden aangemeld. Onze scholengemeenschap bestaat uit de volgende schooltypen:

LTO - ITO - LHNO - IHNO - LEAO

en heeft de volgende afdelingen:

Bouwtechniek
Elektrotechniek
Mechanische techniek
Motorvoertuigtechniek*
Verzorging
Textiele werkvormen
Vrije afstudeerrichting
Kantoorpraktijk
Verkooppraktijk

Aanmeldingen kunnen plaatsvinden:

- voor het brugjaar via de directeur van de school voor basisonderwijs of (voortgezet) speciaal onderwijs;
- voor de andere leerjaren rechtstreeks bij de schooladministratie: Carnissensingel 20, Postbus 55094, 3008 EB Rotterdam, tel. 010-4801422.

* Voor deze afdeling kunnen geen leerlingen voor het derde leerjaar meer worden aangemeld.

Op verzoek worden aanmeldingsformulieren en de nodige informatie toegezonden. Sluitingsstermijn van de aanmelding: **1 maart 1989**.

Voor ouders en andere geïnteresseerden houden wij

OPEN DAG

op D.V. woensdag 1 februari a.s. van 14.00-21.00 uur.

AANMELDING LEERLINGEN

ref. s.g. "Guido de Brès" voor lyceum, havo en mavo.

Haastrechtstraat 25 - Postbus 9202, 3007 AE Rotterdam-IJsselmonde, tel. 010-4826644.

Aanmelding voor het cursusjaar 1989/1990 is mogelijk voor:

- het brugjaar lyceum, havo en mavo
- de 4e klas havo (voor leerlingen met een mavo-diploma)
- de 5e klas v.w.o. (voor leerlingen met een havo-5 diploma).

Voor ouders van nieuwe brugklasleerlingen is er een voorlichtingsbijeenkomst op **woensdagavond 1 februari a.s.** om 20.00 uur in de aula van het schoolgebouw Haastrechtstraat.

Voorlopige aanmelding **vóór 1 maart**, schriftelijk of telefonisch aan het schooladres óf via de directeur van de (basis)school.

Inlichtingen worden gaarne verstrekt door de schoolleiding.

Westkapelle TE HUUR

vacantiehuis en luxe starcaravans op zeer mooi en rustig plekje op boerderij dichtbij het strand, tel. 01187-1441.

PLAATS UW FAMILIEBERICHTEN IN BEWAAR HET PAND

Volledig pension aangeboden in het landelijk dorp Kesteren in de Betuwe, 3 km. van Rhenen.

PENSION DE PEEL

Familie Knuivers,
Boveneindsestraat 14,
4041 EJ Kesteren,
tel. 08886-1687

Waarom nog steeds STATENVERTALING?

Hoe kwam de Bijbel in de Statenvertaling tot stand? En waarom kunnen wij deze aan ons Nederlandse volk toebedeelde vertaling niet inruilen voor één van de nieuwere vertalingen? Op deze vragen wordt uitvoerig ingegaan in het boek

"NIETS KAN HAAR GLANS VERDOVEN"

Dit prachtig uitgevoerde naslagwerk is rijk geïllustreerd (120 afbeeldingen waarvan vele in kleur) en telt 180 pagina's. Het formaat is 22 x 29 cm.

Prijs **f 39,50**

Bestellingen in enveloppe zonder postzegel sturen aan onderstaand adres.

GBS

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING
ANTWOORDNUMMER 18. 3300 WB DORDRECHT